

СТРАТЕГІЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Викладач: кандидат технічних наук, доцент Решевська Катерина Сергіївна

Кафедра: комп'ютерних наук, І корпус, ауд. 39

E-mail: reshka82zp@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-57

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Інформаційні системи та технології Бакалавр					
Статус дисципліни:		Вибіркова					
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2021-2022	Рік навчання	4	Тижні	13
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів		Лекційні заняття – 14 Практичні заняття –26 Самостійна робота – 50			
Вид контролю:		Залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13768				
Консультації: особисті – щотижнево за розкладом (1 год.), дистанційні (за попередньою домовленістю) – e-mail, Zoom							

ОПИС КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Стратегії кібербезпеки» є засвоєння методів та засобів захисту інформаційних ресурсів, які реалізовані у сучасних базових технологіях інформаційної безпеки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Стратегії кібербезпеки» є:

- опанування знань з типових загроз для користувачів у мережі Інтернет;
- вироблення умінь розробляти систему заходів протидії кібер-злочинцям;
- набуття навичок з програмування симетричних та асиметричних крипто алгоритмів шифрування даних, стеганографічних методів та схеми ЕЦП.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможє:

- забезпечувати безпеку операційної системи шляхом її налагодження;
- програмувати сучасні методи захисту інформації з використанням бібліотек мов програмування;
- впроваджувати використання засобів захисту інформації у СКБД;
- розробляти стеганографічні підходи приховування даних у графічних зображеннях;
- розробляти програмні засоби для підписання та перевірки ЕЦП електронних документів.

Очікувані результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою:

ПР3 Використовувати базові знання інформатики й сучасних інформаційних систем та технологій, навички програмування, технології безпечної роботи в комп'ютерних мережах, методи створення баз даних та інтернет-ресурсів, технології розроблення алгоритмів і комп'ютерних програм мовами високого рівня із застосуванням об'єктно-орієнтованого програмування для розв'язання задач проектування і використання інформаційних систем та технологій.

ПР13 Використовувати методи захисту інформації в інформаційних системах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти **компетентностей**:

ЗК6 Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критичне оцінювання інформації, оперувати нею у професійній діяльності;

ЗК8 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

СК 6 Здатність використовувати сучасні інформаційні системи та технології (виробничі, підтримки прийняття рішень, інтелектуального аналізу даних та інші), методики й техніки кібербезпеки під час виконання функціональних завдань та обов'язків.

СК 12 Здатність управляти та користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними системами та технологіями (у тому числі такими, що базуються на використанні Інтернет).

СК 15 Здатність забезпечувати інформаційну безпеку в інформаційних системах з використанням сучасних методів аутентифікації, формування політик прав доступу та шифрування.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, методичні рекомендації до виконання практичних робіт та індивідуального завдання, тести у системі Moodle

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Поточний контроль передбачає такі **теоретичні** завдання:

- усне опитування з теоретичного матеріалу за темою на початку кожного практичного заняття. Перелік питань з кожної практичної роботи розміщено у файлі з завданням до практичної роботи у системі Moodle.
- поточний тест за пройденим матеріалом.

Поточний контроль передбачає таке **практичне** завдання:

- виконання практичних робіт.

Підсумкові контрольні заходи:

Індивідуальне завдання – програмна реалізація криптографічного методу шифрування даних.

Підсумковий тест – підсумкове тестування з курсу за обмежений час у системі Moodle.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 1	2
	Практична робота 1	Тиждень 1	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 2	2
	Практична робота 2	Тиждень 2	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 3	2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	Практична робота 3	Тиждень 3	2
Змістовий модуль 2	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 4	2
	Практична робота 4	Тиждень 4	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 5,6	2
	Практична робота 5	Тиждень 5,6	2
	Поточний тест	Тиждень 7	10
Змістовий модуль 3	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 8	
	Практична робота 6	Тиждень 8	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 9	2
	Практична робота 7	Тиждень 9	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 10	2
	Практична робота 8	Тиждень 10	2
Змістовий модуль 4	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 11	2
	Практична робота 9	Тиждень 11	2
	Опитування з теоретичного матеріалу	Тиждень 12	2
	Практична робота 10	Тиждень 12	2
	Поточний тест	Тиждень 13	10
Підсумковий контроль (max 40%)			
Підсумковий тест			20
Індивідуальне завдання			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість
---------	--------------	---------------------	-----------

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

і вид заняття			балів
Змістовий модуль 1.			
Тиждень 1 Лекція 1	Вступ до кібербезпеки. Атаки, поняття та методи. Зловмисники та експерти з кібербезпеки		
Тиждень 1 Практична робота 1	Захист від кібератак	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 2 Практична робота 2	Безпечне збереження паролів	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 3 Лекція 2	Захист інформації у кіберпросторі. Криптографія		
Тиждень 3 Практична робота 3	Класичні криптоалгоритми	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Змістовий модуль 2.			
Тиждень 5 Лекція 3	Контроль доступу. Приховування даних		
Тиждень 4,5 Практична робота 4	Стеганографічні методи захисту інформації	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 7 Лекція 4	Забезпечення цілісності даних. ЕЦП. Електронний сертифікат		
Тиждень 7 Практична робота 5	Програмна розробка схеми підписання та перевірки ЕЦП	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 7 Поточний тест 1		Тестові завдання в системі Moodle	10
Змістовий модуль 3			
Тиждень 8 Практична робота 6	Програмна реалізація алгоритму хешування даних MD5	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 9 Лекція 5	Концепція п'яти дев'яток		
Тиждень 8 Практична робота 7	Використання хешу для безпечного збереження паролів у БД	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 9 Практична робота 8	Робота центру сертифікації	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Змістовий модуль 4			

Тиждень 10 Практична робота 9	Ідентифікація загроз	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 11,12 Практична робота 10	Аналіз протоколів забезпечення захисту інформації у мережі	Усне опитування з теми. Виконання завдань практичної роботи	4
Тиждень 11 Лекція 6	Захист домену кібербезпеки		
Тиждень 13 Лекція 7	Домени кібербезпеки.		
Тиждень 13 Поточний тест 2		Тестові завдання в системі Moodle	10

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Когут Ю. Кібербезпека та ризики цифрової трансформації компанії. Київ : Консалтингова компанія Сідкон, 2021. 372 с.
2. Когут Ю. Кібервійна та безпека об'єктів критичної інфраструктури Київ : Консалтингова компанія Сідкон, 2021. 332 с.
3. Яковенко Є., Журавель І., Горбатий І., Бондарєв А. Інформаційна безпека. Львів : Львівська політехніка. 2019. 580 с.

Додаткові:

1. Закони України: «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації»: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 липн. 2011р.: (офіц. текст). Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2011. 32 с.
2. Інформаційна безпека / О. Фармагей та ін. Київ : Ліра-К. 2021. 412 с.
3. Остапов С. Е., Євсєєв С. П., Король О. Г. Технології захисту інформації : навч. посібник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2015. 476 с.
4. Про захист персональних даних: Закон України від 10.06.2010 р. №2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34, ст. 481.
5. Codings Z. Computer Programming And Cyber Security for Beginners. Michigan :Independently published. 2019. 330p.

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ¹

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

¹ Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на періоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (поточних та підсумкового тестів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни здачі індивідуального завдання, коди доступу до сесій у Cisco Webex та Zoom. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу reshka82zp@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (зіпосилання на сторінку сайту)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методичку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://moodle.znu.edu.ua)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.